

2015/2042(INI)

22.5.2015

PRANEŠIMO PROJEKTAS

dėl Europos mikrofinansų priemonės „Progress“ įgyvendinimo
(2015/2042(INI))

Užimtumo ir socialinių reikalų komitetas

Pranešėjas: Sven Schulze

TURINYS

	Psl.
PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS	3
AIŠKINAMOJI DALIS.....	8

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl Europos mikrofinansų priemonės „Progress“ įgyvendinimo (2015/2042(INI))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Komisijos ataskaitą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl Europos užimtumo ir socialinės įtraukties mikrofinansų skyrimo priemonės įgyvendinimo 2013 m. (COM(2011) 0639),
 - atsižvelgdamas į 2015 m. gegužės 5 d. tarpinį Europos užimtumo ir socialinės įtraukties mikrofinansų skyrimo priemonės vertinimą¹,
 - atsižvelgdamas į 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1296/2013 dėl Europos Sąjungos užimtumo ir socialinių inovacijų programos (EaSI) ir kuriuo iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 283/2010/ES, nustatantis Europos užimtumo ir socialinės įtraukties mikrofinansų skyrimo priemonę „Progress“² (toliau – Priemonė),
 - atsižvelgdamas į 2010 m. kovo 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 283/2010/ES, nustatantį Europos užimtumo ir socialinės įtraukties mikrofinansų skyrimo priemonę „Progress“³,
 - atsižvelgdamas į savo 2009 m. kovo 24 d. rezoliuciją su rekomendacijomis Komisijai dėl Europos mikrokreditų plėtojimo iniciatyvos siekiant remti augimą ir užimtumą⁴,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 52 straipsnį,
 - atsižvelgdamas į Užimtumo ir socialinių reikalų komiteto pranešimą ir Biudžeto kontrolės komiteto nuomonę (A8-0000/2015),
- A. kadangi mikrofinansais galima padėti siekti strategijos „Europa 2020“ tikslų; kadangi mikrofinansai gali padėti žmonėms išbristi iš skurdo ir pagerinti socialinę įtrauktį;
- B. kadangi Priemonės tikslas – padidinti galimybes gauti finansavimą darbo neturintiems ir kitiems nepalankioje padėtyje esantiems asmenims ir labai mažoms įmonėms, o tai savo ruožtu sukuria darbo vietų ir skatina augimą vietos bendruomenėse;
- C. kadangi Priemonė pagerina sąlygas, kuriomis paskolų gavėjams suteikiamos paskolos, ir suteikia galimybę gauti finansavimą tiems, kurie kitais atvejais būtų laikomi netinkamais kandidatais gauti paskolą; kadangi mikrofinansų priemonės tarpininkai pasinaudojo Priemone 22 valstybėse narėse; kadangi bendrasis Priemonės taikymo

¹ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=lt&pubId=7760>

² OL L 347, 2013 238 20, p. 884.

³ OL L 87, 2010 04 07, p. 2.

⁴ OL C 117 E, 2010 05 06, p. 85.

tikslas – iki 2020 m. išmokėti 46 000 mikrokreditų, iš viso skiriant 500 mln. EUR sumą;

- D. kadangi vertinama, jog kredito grąžinimo rodiklis siekia 95 proc.; kadangi Priemonė padėjo darbo neturintiems asmenims pradėti nuosavą verslą, o savarankiškai dirbantiems asmenims – išlaikyti arba išplėsti savo labai mažas įmones, taip išsaugant darbo vietas, kuriant naujas ir užtikrinant apyvartą; kadangi Priemonė pasiekė atokias Europos vietas ir paskatino ekonominę veiklą;
- E. kadangi vis dar sunku įvertinti, ar Priemonė pasiekė mažumas, nes daugelis mikrofinansų priemonės tarpininkų neturi konkretaus tikslo suteikti pagalbą mažumoms; kadangi mikrokreditų gavėjai nebūtinai save laiko marginalizuotos grupės atstovais ar nebūtinai jaustųsi diskriminuojami, jei būtų atskleista jų etninė tapatybė;
- F. kadangi jau beveik pasiektas pageidaujamas vyrų ir moterų verslininkų santykis 40:60 ir kadangi jis daug didesnis už Sąjungos vidurkį;
- G. kadangi verslo plėtros paslaugos, kaip antai mokymas ir kuravimas, yra itin svarbios, kad labai mažos įmonės būtų sėkmingos ir gyvybingos;
- H. kadangi socialinės ekonomikos įmonių finansavimo galimybių nebuvimas nurodomas kaip Priemonės trūkumas;
- I. kadangi esama požymių, jog mikrokreditai suteikia galimybę įmonėms pereiti iš šešėlinės ekonomikos į deklaruojamą ekonominę veiklą;
- J. kadangi esama sinergijos potencialo tarp Priemonės ir Europos socialinio fondo (ESF), Europos strateginių investicijų fondo (ESIF) ir kitų ES fondų – taip būtų išvengiama nepageidaujamo dubliavimosi;

Mikrofinansų prieinamumo didinimas

1. pabrėžia tokios finansų priemonės, kokia yra mikrofinansų priemonė, svarbą siekiant finansų krizės laikotarpiu užtikrinti darbo neturinčių asmenų ir labai mažų įmonių galimybes gauti finansavimą;
2. ragina Komisiją ir Europos investicijų fondą (EIF) kuo skubiau pradėti įgyvendinti Europos Sąjungos užimtumo ir socialinių inovacijų programos (EaSI) mikrofinansų ir socialinio verslumo (angl. *MF/SE*) kryptį, kad paramos gavėjams būtų užtikrinta galimybė gauti finansavimą; tikisi, kad EaSI padės sėkmingai pašalinti Priemonės trūkumus;
3. ragina Komisiją įvertinti dabartinės termino „mikrokreditas“ apibrėžties tinkamumą siekiant užtikrinti, kad būsimos finansų priemonės tenkintų rinkos poreikius; palankiai vertina tai, kad Priemonės likutinė suma ir grįžtamosios lėšos bus paskirtos į EaSI MF/SE skirtą biudžetą, vadinasi, padidės garantijų ir finansuojamų priemonių, kurios bus pasiūlytos mikrokreditus gaunantiems asmenims, suma;

Būdai tikslinėms grupėms pasiekti ir socialinio poveikio ataskaitos

4. apgailestauja dėl to, kad nesant tinkamai apibrėžtų socialinių ataskaitų, Priemonės socialinis poveikis nebuvo tiksliau vertinamas darbo vietų kūrimo, verslo tvarumo ir mažumų grupių įtraukties požiūriais; todėl siūlo nustatyti tinkamus rodiklius ir ragina Komisiją įvertinti, ar reikėtų dar labiau patikslinti tikslinių grupių apibrėžtį;
5. ragina EIF sustiprinti susitarimų su mikrofinansų priemonės tarpininkais nuostatas ir reikalauti, kad jie glaudžiau bendradarbiautų su mažumoms atstovaujančiomis organizacijomis siekiant efektyviau įtraukti tas grupes;
6. ragina Komisiją pagerinti verslo įmonių gyvybingumo joms gražinus mikrokreditus vertinimo metodiką;
7. ragina Komisiją ir EIF pagerinti ataskaitų dėl naudos gavėjų ir mikrofinansų priemonės tarpininkų teikimą, tačiau pripažįsta, kad svarbu rasti pusiausvyrą ir neapsunkinti mikrofinansų priemonės tarpininkų darbo; pabrėžia, kad didžiąją dalį informacijos, kurią būtų reikalaujama pateikti atitinkamoje ataskaitoje, mikrokreditus gaunantys asmenys pateikia prašydami paskolos;
8. ragina Komisiją užtikrinti vienodas vyrų ir moterų galimybes gauti mikrofinansų ir užsibrėžti tikslą, kad ateityje verslu užsiimančių vyrų ir moterų santykis būtų vienodas;

Parama socialinei ekonomikai

9. apgailestauja dėl to, kad ne itin daug socialinių įmonių finansuota pagal Priemonę; todėl palankiai vertina tai, kad konkreti EaSI biudžeto dalis paskirta socialinių įmonių finansavimui;
10. ragina Komisiją atidžiai stebėti šią naują funkciją, užtikrinant tinkamą mikrofinansų priemonės tarpininkų atskaitomybę;
11. ragina Komisiją įvertinti ir prireikus persvarstyti socialinėms įmonėms pagal EaSI

teikiamų paskolų didžiausią nustatytą sumą, kad būtų patenkinti rinkos poreikiai;

Kuravimas ir mokymo paslaugos, taip pat papildomumas su kitomis priemonėmis

12. palankiai vertina galimybę pagal EaSI finansuoti mikrofinansų priemonės tarpininkų gebėjimų stiprinimą ir techninės pagalbos jiems teikimą, kad padidėtų jų profesionalumas, pagerėtų paslaugų teikimas, taip pat būtų surinkti ir apdoroti duomenys, kurie suteiktų daugiau grįžtamosios informacijos apie Priemonę;
13. apgailestauja dėl to, kad verslo plėtros paslaugos, įskaitant kuravimą ir mokymą, negali būti tiesiogiai finansuojamos pagal EaSI, ir ragina Komisiją išnagrinėti būsimas finansavimo galimybes;
14. rekomenduoja Komisijai ir valstybėms narėms plėtoti savo strateginį bendradarbiavimą, susijusį su EaSI, ESF ir kitomis galimomis nacionalinėmis programomis, kad būtų pagerinta mikrokreditus gaunantiems asmenims teikiama pagalba mokymo, kuravimo ir bendros paramos siekiant didesnio verslo gyvybingumo srityse;
15. palankiai vertina tai, kad ESF finansavimą galima naudoti EaSI MF/SE krypties ir ragina Komisiją ir EIF geriau informuoti mikrofinansų priemonės tarpininkus apie šią galimybę, kuri numatyta Bendrųjų nuostatų reglamento¹ 38 straipsnyje;
16. ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti, kad iš ESIF būtų galima finansuoti labai mažas įmones;

Mikrofinansų priemonės tarpininkai

17. rekomenduoja, kad mikrofinansų priemonės tarpininkų ir EIF sudaromos sutartys būtų lankstesnės ir lengviau suprantamos, nes tai leistų mažesniems mikrofinansų priemonės tarpininkams greičiau pateikti į rinką;
18. ragina Komisiją ir EIF įvertinti, kaip būtų galima geriau paskirstyti Priemonės teikiamą naudą plačiajai visuomenei, viršijant dabartinius mikrofinansų priemonės tarpininkams nustatytus reikalavimus;
19. ragina valstybes nares plėtoti mikrofinansų sektorių ir pasinaudoti Priemonės teikiamomis galimybėmis, ieškant galimybių tarpininkams, kurie nėra bankai, patekti į mikrokreditų rinką nepriklausomai nuo banko partnerio;
20. ragina Komisiją stiprinti dialogą su mikrofinansų rinkos veikėjais (mikrofinansų priemonės tarpininkais, bankais arba ne bankais, tinklais, pvz., Europos mikrofinansų tinklu) siekiant kurti produktus, kurie bus siūlomi pagal Sąjungos finansuojamas programas;

¹ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

21. ragina EIF išsiaiškinti, koku mastu mikrofinansų priemonės tarpininkai laikosi Europos mikrokreditų teikėjų gero elgesio kodekso nuostatų;
 -
 -
 -
22. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai, taip pat valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams.

AIŠKINAMOJI DALIS

Pagrindiniai faktai

Mikrokreditai pirmą kartą pradėti teikti Pietų Azijoje ir Lotynų Amerikoje, kur pirmosios mikrokreditų iniciatyvos imtos įgyvendinti daugiau kaip prieš keturiasdešimt metų ir nuo to laiko jos daugiausia veikia labai sėkmingai.

Teigiamas poveikis vietos ekonomikai, kurio pasiekta teikiant mikrokreditus skurdui besivystančiose šalyse mažinti, paskatino ES 2010 m. sukurti mikrofinansų priemonę „Progress“, kurios bendras finansavimas siekia 205 mln. EUR, tam, kad socialiai ir ekonomiškai nepalankioje padėtyje esantiems žmonėms Europoje taip pat būtų suteikta galimybė susikurti deramas gyvenimo sąlygas.

Priemonė „Progress“ šiuo metu įgyvendinama tik 22 iš 28 valstybių narių. Taip yra dėl nevienodo kiekvienos Europos šalies ekonomikos išsivystymo lygio, skirtingų rinkos interesų ir teisinių reikalavimų.

Europos Komisija su mikrofinansų priemone „Progress“ susijusią padėtį paskutinį kartą išnagrinėjo 2013 m. įgyvendinimo ataskaitoje, taip pat parengė tarpinę ataskaitą dėl priemonės, kuri bus įgyvendinama iki 2016 m.

Mikrofinansų priemonė „Progress“ turi socialinės politikos aspektą ir pagal ją lengviau gauti mikrokreditų labai mažoms įmonėms steigti ir remti. Labai mažos įmonės finansuojamos ne pačia šia priemone – ja suteikiamos galimybės programoje dalyvaujantiems ES mikrokreditų teikėjams (tarpininkams) teikti daugiau paskolų dėl geresnio kreditingumo, susijusio su refinansavimo galimybe pagal mikrofinansų priemonę „Progress“.

Mikrofinansų priemonė „Progress“ yra svarbi ir veiksminga priemonė ES tikslams užimtumo ir socialinių reikalų srityje pagal strategiją „Europa 2020“ pasiekti. Naujose įmonėse sukuriami daug naujų darbo vietų. Beveik 85 % jų – labai mažose įmonėse. Galimybė gauti mikrokreditų yra labai svarbi tiems asmenims, kurie negali gauti kredito įprastame bankų sektoriuje, nes jie priklauso pernelyg brangiai tikslinei grupei.

Mikrofinansų priemonė „Progress“ padeda sudaryti sąlygas integruotis (sugrįžti) į darbo rinką, realizuoti įmonių potencialą, įgyti naujų įgūdžių pasitelkiant mokymą ir kuravimą ir sudaryti žmonėms galimybę gyventi oriai ir savarankiškai.

Pagal šiuo metu vis dar galiojančią (abejotiną) ES apibrėžtį labai mažoms įmonėms teikiami kreditai negali viršyti 25 000 EUR sumos. (T. y. įmonei, kurioje dirba mažiau kaip 10 darbuotojų ir kurios metinė apyvarta ir (arba) bendras metinis balansas neviršija 2 mln. EUR (2 straipsnis Užimtumo ir socialinių inovacijų programa, EaSI)).

Tikslinės grupės

Mikrofinansų priemonė „Progress“ visų pirma yra socialinės politikos ir tik paskui ekonominės politikos priemonė. Nes ją įgyvendinant daugiausia dėmesio teikiama tikslinėms

grupėms, kurioms ekonomikoje iki šiol nebuvo skiriama pakankamai dėmesio – (ilgalaikiams) bedarbiams, socialinių išmokų gavėjams, imigrantams, etninėms mažumoms, žmonėms, dirbantiems neoficialioje ekonomikoje arba gyvenantiems nepalankioje padėtyje esančiose kaimo vietovėse, ir moterims.

Europos mikrofinansų priemonės „Progress“ ypatumai

Bankams mikrokreditai minėtoms tikslinėms grupėms yra individualiai rizikinga ir brangi veikla, ypač atsižvelgiant į tai, kad be faktinės paskolos reikia daug darbuotojų patarimams verslo plano ir jo įgyvendinimo klausimais teikti (kuravimas ir mokymas). Dėl visų šių priežasčių mikrokreditai yra brangūs, jų marža yra maža ir prekybos požiūriu jie yra nepatrauklūs.

Tai reiškia, kad mikrokreditų verslas visada skirsis nuo tradicinio bankininkystės verslo, nes dėl socialinės sanglaudos tikslo jiems suteikiamas socialinės politikos aspektas.

Teikti mikrokreditus yra ekonomiškai ir socialiai naudinga, nes finansinė parama siekiant, kad asmenys dirbtų savarankiškai, valstybės institucijoms kainuoja mažiau, palyginti su išlaidomis bedarbių pašalpoms, ir taip pat padeda skatinti žmonių verslumą.

Padėtis, susijusi su mikrofinansų priemonės „Progress“ įgyvendinimo laikotarpio viduriu

Galima sakyti, kad mikrofinansų priemonė „Progress“ apskritai yra sėkmingai įgyvendinama. Turint pakankamą finansavimą būtų galima patenkinti gerokai didesnę paklausą. Ją pasitelkiant suteikta 13 252 mikrokreditų, kurių vertė 124,6 mln. EUR ir tai yra šiek tiek mažiau negu planuota 142,4 mln. EUR suma.

Mikrokreditai suteikti daugeliui arba beveik visų tikslinių grupių atstovams.

Siekiamas verslininkų ir verslininkų koeficientas (atitinkamai 40:60) beveik pasiektas (37 % mikrokreditų gavėjų – moterų), nors ne visi kredito tarpininkai parengė specialias programas moterų steigiamoms įmonėms. Tai yra gerokai didesnė moterų verslininkų dalis, palyginti su ES vidurkiu. Tačiau reikėtų siekti vienodo santykio.

Remiantis tarpinės ataskaitos duomenimis, 17 % respondentų anksčiau negalėjo gauti įprasto banko kredito. 68 % apklaustųjų nurodė, kad jie paskolą ima pirmą kartą, o 56 % teigė, kad kitoje vietoje jie negalėtų gauti kredito panašiomis sąlygomis. 43 % respondentų pranešė, kad jų pajamos nesiekia atitinkamos nacionalinės skurdo ribos ir tai yra gerokai didesnė dalis negu ES vidurkis (18,2 %). 17 % apklaustųjų nurodė, kad jie neturi pajamų – tai yra beveik dvigubai daugiau negu ES gyventojų vidurkis.

Taigi mikrofinansų priemonė „Progress“ padeda veiksmingai mažinti ribą paskolai gauti.

Mikrofinansų priemonės „Progress“ veiksmingumas ne taip aiškiai matomas nepalankioje padėtyje esančių gyventojų grupių ir socialinės ekonomikos atveju. Tai galima paaiškinti tuo, kad daugelis kreditų gavėjų baimindamiesi diskriminacijos gali nepriskirti savęs (tautinėms)

mažumoms. Kita vertus, surinkti duomenys gali būti neišsamūs dėl netinkamų arba nepakankamai išvystytų rodiklių ir dėl susijusios prievolės teikti ataskaitas.

Socialinės ekonomikos veiksmingumas yra nedidelis, nes daugelis kredito tarpininkų neparengė specialių šios verslo rūšies programų ir socialinės ekonomikos įmonėms dažnai reikia daugiau lėšų, negu įmanoma teikti vadovaujantis mikrokredito apibrėžimu. Šis trūkumas pripažintas pagal EaSI – pagal 26 straipsnio c punktą užtikrinamas geresnis socialinių įmonių finansavimas. Reikėtų peržiūrėti EaSI numatytą viršutinę ribą siekiant įvertinti, ar ji atitinka rinkos poreikius.

Šiuo metu dar sunku įvertinti sukurtų darbo vietų tvarumą, nes daug paskolų pagal mikrofinansų priemonę „Progress“ suteikta mažiau negu prieš metus. Tačiau svarbu sudaryti galimybę toliau stebėti labai mažų įmonių sėkmingą veiklą rinkoje ir pasibaigus jų skolinimosi terminui.

ESF lėšų skyrimas EaSI priemonei pagal Bendrųjų nuostatų reglamentą

Ypač svarbi yra galimybė skirti ESF lėšas pagal EaSI priemonę. Pagal Bendrųjų nuostatų reglamento 38 straipsnio 1a dalį ESF institucijos gali skirti dalį ESF lėšų kitoms ES finansinėms priemonėms, pvz., EaSI. Regiono finansiniai ištekliai iš ESF, pvz., priskirti EaSI, turėtų būti išleidžiami tame pačiame regione.

Specialus EaSI ESF skirtas skyrius turėtų laikytis bendrųjų EaSI kriterijų (pvz., minimalaus svorto poveikio), jis taip pat galėtų papildyti juos tam tikromis konkrečiomis sąlygomis (pvz., tokia konkreti tikslinė grupė kaip jauni mikrokreditų gavėjai, moterys, neįgalieji).

Į šį susitarimą būtų įtrauktos bendrosios EaSI finansinių priemonių taisyklės, taip pat konkrečios taisyklės, taikomos pasirinktai galimybei. Pagal šias specialias taisykles, pavyzdžiui, galėtų būti užtikrinama, kad žmonės arba įmonės garantijas ir paskolas naudotų toje šalyje ar regione, kuriame įgyvendinama veiksmų programa, ir galbūt daugiau dėmesio būtų skiriama konkrečioms gyventojų grupėms, pavyzdžiui, jaunimui (specialus mokestis). Privalumas yra tai, kad Komisija jau pasirinko ne tik įgaliojimą subjektą (EIF), bet nustatyti ir beveik visi finansinės priemonės parametrai.

Valstybėms narėms, kurios naudojasi šia galimybe, būtų **mažinama administracinė našta**, nes už lėšų valdymą ir kontrolę turėtų būti atsakingas EIF.

Valstybės narės ir jų regionai derindami ES ir nacionalinių išteklius taip galės sujungti finansavimo pajėgumus ir jie galės pasinaudoti EIF patirtimi valdant finansines priemones.

Europos strateginių investicijų fondas (ESIF) ir labai mažos įmonės

Užimtumo ir socialinių reikalų (EMPL) komiteto visų frakcijų atstovų pozicija yra ta, kad Europos strateginių investicijų fondo (ESIF) lėšos turėtų būti skiriamos ir labai mažoms įmonėms. Šis požiūris ir vėl pakartojamas.

Išvada

Mikrokreditai teikiami ne tik besivystančiose šalyse, bet ir Europoje. Tačiau Europoje jie yra visų pirma socialinės politikos priemonė, skirta suteikti galimybių socialinių sunkumų turintiems žmonėms.

MVĮ ir novatoriškoms idėjoms skatinti esama kitų finansavimo galimybių. ES mikrokreditų sąvoka turėtų būti persvarstyta ir turėtų būti pritaikyta prie šiandienos realijų. Tai taip pat taikoma didžiausiai kredito sumai, kurios ne visose ES šalyse gali pakakti. Galimybė ir ne bankams būti mikrokreditų tarpininkams turėtų būti sudaryta visose valstybėse narėse. Ekspertų pagalba rengiant verslo planą ir tikrinant ir stebint verslo idėją (mokymas ir kuravimas) turėtų būti finansuojama pagal Užimtumo ir socialinių inovacijų programą.

Rekomenduojame toliau įgyvendinti mikrofinansų priemonę „Progress“ atsižvelgiant į patobulinimus pagal EaSI ir į šiame pranešime pateikiamus pasiūlymus.